



**KANCELARIA
SENATU**

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, dnia 19 marca 2019 r.

Opinia do ustawy o zmianie ustawy o kołach gospodyń wiejskich

(druk nr 1132)

I. Cel i przedmiot ustawy

Ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich miała wzmocnić środowiska wiejskie, poprzez uregulowanie zasad działania kół gospodyń wiejskich, w tym poprzez wyposażenie ich w osobowość prawną.

Celem opiniowanej ustawy jest nowelizacja ustawy o kołach gospodyń wiejskich, uwzględniająca dotychczasowe doświadczenia z jej funkcjonowania oraz postulaty zgłaszane przede wszystkim przez koła gospodyń wiejskich i środowiska z nimi związane.

Opiniowana ustawa umożliwi wszystkim kołom działającym przed wejściem w życie ustawy o kołach gospodyń wiejskich na podstawie innych przepisów przekształcenie w nową formę organizacyjną. Dotyczy to w szczególności kół funkcjonujących na terenach dawnych wsi, obecnie znajdujących się w granicach administracyjnych miast.

Zostanie wprowadzona możliwość członkostwa w kołach gospodyń wiejskich wszystkim pełnoletnim osobom fizycznym, a nie jedynie tym, które zamieszkują na terenie działalności koła.

Ustawa określi zasady likwidacji kół gospodyń wiejskich.

Ponadto w ustawie zawarto zmiany porządkujące, a także doprecyzowano rolę Pełnomocnika Rządu do spraw Małych i Średnich Przedsiębiorstw, między innymi w zakresie

prowadzenia skoordynowanych działań na rzecz promowania i wspierania kół gospodyń wiejskich w obszarze rozwoju przedsiębiorczości na terenach wiejskich.

Ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Sejm uchwalił opiniowaną ustawę na 78. posiedzeniu w dniu 15 marca 2019 r. w oparciu o przedłożenie poselskie (druk sejmowy nr 3271). Projekt stanowił przedmiot prac sejmowej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi, która wniosła do niego poprawki mieszczące się w materii przedłożenia.

W trakcie drugiego czytania zgłoszono szereg poprawek, w tym poprawki doprecyzowujące procedurę likwidacji kół gospodyń wiejskich. Sejm uchwalił ustawę w brzmieniu uwzględniającym część poprawek zgłoszonych w trakcie drugiego czytania.

III. Uwagi szczegółowe

1. Ustawa umożliwia działalność kół gospodyń wiejskich na obszarach sołectw położonych w granicach administracyjnych miast oraz na terenach miast do 5 tys. mieszkańców (art. 4 ust. 1a). Konsekwencją takiej regulacji jest umożliwienie założenia koła gospodyń wiejskich osobom zamieszkującym obszary, o których mowa w art. 4 ust. 1a.

Ustawodawca wprowadzając w art. 5 ust. 1 zdanie pierwsze odpowiednią modyfikację utrzymał zasadę, że założycielami wiejskiego koła gospodyń wiejskich mogą być jedynie osoby zamieszkujące na terenie działalności zakładanego koła, natomiast w zakresie członków założycieli kół zamieszkujących w sołectwach położonych w granicach administracyjnych miast oraz w miastach do 5 tys. mieszkańców nie wprowadzono takiego ograniczenia. Innymi słowy, potencjalni członkowie z miast mogą być założycielami dowolnego koła gospodyń wiejskich, a nie tylko tych, które działają w ich miejscu zamieszkania. Wydaje się, że jest to błąd ustawodawcy.

Propozycja poprawki zakłada, że celem ustawodawcy było zachowanie restrykcji terytorialnych wobec wszystkich członków założycieli.

Propozycja poprawki:

w art. 1 w pkt 2 w zdaniu pierwszym wyrazy „wieś będąca terenem działalności koła, sołectwo położone w granicach administracyjnych miasta albo miasto do 5 000 mieszkańców” zastępuje się wyrazami „miejscowość będąca terenem działalności koła”;

2. Zgodnie z dodawanym art. 27b ust. 4, jeżeli likwidacja koła gospodyń wiejskich nie zostanie zakończona w ciągu roku od dnia jej zarządzenia, likwidatorzy przedstawiają przyczyny opóźnienia Prezesowi Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, który w razie uznania opóźnienia za usprawiedliwione występuje do właściwego sądu o przedłużenie terminu likwidacji lub o zarządzenie zmiany likwidatorów.

Wydaje się, że zarządzenie zmiany likwidatorów powinno następować w przypadku nieusprawiedliwionego opóźnienia.

Ponadto, tak sformułowany przepis, kompetencję w zakresie oceny okoliczności opóźnienia przyznaje Prezesowi Agencji, a sądowi odbiera taką możliwość, nakazując mu uwzględnienie oceny, której dokonał Prezes Agencji. Sąd, jako organ sprawujący wymiar sprawiedliwości, powinien mieć możliwość samodzielnej oceny okoliczności faktycznych sprawy.

Propozycja poprawki:

w art. 1 w pkt 9, w art. 27b ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Jeżeli likwidacja nie zostanie zakończona w ciągu roku od dnia jej zarządzenia, likwidatorzy przedstawiają przyczyny opóźnienia Prezesowi Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, który w razie, gdy:

- 1) opóźnienia jest usprawiedliwione okolicznościami, występuje do właściwego sądu o przedłużenie terminu likwidacji;*
- 2) opóźnienie nie jest usprawiedliwione okolicznościami, występuje do właściwego sądu o zarządzenie zmiany likwidatorów.”;*

3. Przepisy ustawy o kołach gospodyń wiejskich pozwalały na przekształcenie kół działających przed jej wejściem w życie na podstawie innych przepisów (np. ustawy o społeczno-zawodowych organizacjach rolników oraz ustawy – Prawo o stowarzyszeniach).

Opiniowana ustawa umożliwi działalność kół również na terenie gmin miejskich. Dlatego wprowadzono art. 34a, który daje podstawę do przekształcenia takich kół, pomimo tego, że obowiązujący dotychczas termin przekształcenia upłynął.

Redakcja art. 34a ust. 1 ogranicza możliwość przekształcenia tylko do kół, które dotychczas działały na podstawie ustawy o społeczno-zawodowych organizacjach rolników. Uniemożliwi to przekształcenie kołom działającym w miastach na innej podstawie prawnej, w szczególności na podstawie Prawa o stowarzyszeniach.

Propozycja poprawki:

w art. 1 w pkt 10, w art. 34a skreśla się wyrazy „działających na podstawie ustawy z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników”;

4. Zgodnie z art. 10a dodawanym do ustawy o kołach gospodyń wiejskich, koła, które zostały wpisane do rejestru, utrzymują swój status i mogą kontynuować działalność także po zmianach w podziale terytorialnym kraju, polegających na nadaniu wsi będącej terenem działalności koła gospodyń wiejskich statusu miasta.

Na podstawie art. 2 opiniowanej ustawy, przepis ten stosuje się także do kół gospodyń wiejskich utworzonych przed dniem wejścia w życie opiniowanej ustawy, na podstawie przepisów ustawy o kołach gospodyń wiejskich.

Przepis zawarty w art. 2 jest przepisem przejściowym, tzn. reguluje wpływ znowelizowanej ustawy na stosunki powstałe pod działaniem ustawy dotychczasowej. W obecnym brzmieniu nie rozstrzyga żadnej kwestii intertemporalnej, co czyni go niepotrzebnym.¹

Być może celem przepisu było objęcie jego dyspozycją przypadków, gdy po zarejestrowaniu koła gospodyń wiejskich, a przed wejściem w życie niniejszej nowelizacji wieś będąca obszarem działania koła otrzymała status miasta.² Jeżeli to założenie jest prawdziwe należy wprowadzić następującą poprawkę:

¹ Przeciwnie założenie prowadziłoby do wniosku, że ustawa nie dotyczy np. członków kół gospodyń wiejskich urodzonych przed dniem wejścia w życie opiniowanej ustawy i konieczny jest odpowiedni przepis przejściowy, nakazujący stosowanie nowych regulacji również do takich członków. Oczywiście takie założenie jest bezpodstawne.

² Taki przypadek został przytoczony w uzasadnieniu projektu ustawy.

w art. 2 wyrazy „utworzonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, na podstawie przepisów ustawy zmienianej w art. 1” zastępuje się wyrazami „działających na terenie wsi, które przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy otrzymały status miasta”;

5. Dotychczas członkiem koła gospodyń wiejskich mogły być jedynie osoby, których miejscem zamieszkania była wieś będąca terenem działalności koła. Nowelizacja art. 4 ust. 3 uchylila ten warunek.

W przykładowym statucie koła gospodyń wiejskich, który został określony w załączniku do ustawy o kołach gospodyń wiejskich nadal pozostał warunek domicylu na obszarze działalności koła. Konsekwencją zmiany regulacji ustawowej powinno być odzwierciedlenie tej zmiany we wzorze statutu.

Propozycja poprawki:

w art. 1 dodaje się pkt 12 w brzmieniu:

„12) w załączniku w § 5 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Członkami Koła mogą być osoby, które ukończyły 18 lat, jeśli zadeklarują czynny udział w realizacji celów Koła.”.”;

Michał Gil

Główny legislator